

HARP
SANAT

DENİZ KAHRAMANLARIMIZ

Deniz Lisesi Muallimlerinden
Yüzbaşı Fevzi

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayınevi Müdürü: Oğuz Şahin

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçü

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoglu

Yayıma Hazırlayan: Nuh Eşrefoglu

Son Okuma: Dr. Hakan Özkütükçü

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

Kapak Görseli: Barbaros Hayreddin Paşa (Yüzbaşı Fevzi, *Deniz Kahramanlarımız*, İstanbul 1931, s. 17).

1. Basım, İstanbul, Ekim 2024, Genel Seri: 4004

ISBN: 978-625-9796-70-3

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

DENİZ KAHRAMANLARIMIZ

Hazırlayan
Nuh EŞREFOĞLU

Yüzbaşı Fevzi

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevi'nin Yayın Esasları	7
Yayınevinin Notu	11
Hazırlayanın Notu	15
Kemal Reis	17
Akdeniz'in Ehemmiyeti	17
Kemal Reis'in Endülüslülere Yardımı	18
Kemal Reis Hükûmet Hizmetinde	19
İnebahtı Seferinde Kemal Reis	19
Burak Reis'in Kahramanlığı	20
Venediklilerin Mağlubiyeti	21
Kemal Reis'in Ölümü	21
Barbaros Kardeşler	23
Barbaros Kardeşler Nasıl Yetiştii	23
Barbaros Kardeşler Niçin Korsan Oldular?	24
İspanyolların Cezayir'e İlk Hücumları	25
Tilemsan Emirleri ile Harp	26
İspanyolların Cezayir'e İkinci Hücumları	27
Cezayir İsyanı	28
Penon D'alger'in Zaptı	29
Aydın Reis Kimdir?	29
Andrea Doria	30
Andarea Doria'nın Koron Kalesi'ne Hücumu	31
Barbaros'un Endülüslülere Yardımı	31
Barbaros İstanbul'da	32
Barbaros Hayreddin Paşa'nın İtalya ve Tunus Seferleri	33
Şarılken'in Tunus Seferi	33
Apolya Seferi	35
Arşipel [Ege] Adalarının Zaptı	36
Preveze Muharebesi	37

Barbaros'un Kastel Nova [Novi] Seferi	38
Şarlken'in Cezayir Seferi	38
Barbaros Fransa Sularında	39
Barbaros Hayreddin Paşa'nın Vefatı	40
Turgut Reis	41
Turgut Reis Nasıl Yetiştii?	41
Forsaların Hayatı	42
Turgut Reis Tekrar Denizlerde	43
Andrea Doria ve Turgut Reis	43
Mehdiye Kalesi'nin Sukuu	44
Cirbe'den Fırar	44
Trablusgarp'ın Zaptı	46
Turgut Bey'in Fransa Seferleri	47
Trablusgarp Beylerbeyi Turgut Paşa	48
Malta Muhasarası	49
Pirî Bey ve Seydi Ali Reis	53
Hadım Süleyman Paşa'nın Hint Seferi	54
Pirî Bey Hint Seferinde	54
Seydi Ali Reis	56
Kılıç Ali Paşa	59
Uluç Ali Reis Nasıl Yetiştii?	59
Tunus Kalesi'nin Zaptı	60
Malta Filosunun Mahvı	60
Uluç Ali Paşa Şanlı Türk Sancağını Venedik Sularında Dalgalandırdı	61
Lepanto Muharebesi'nde Uluç Ali Paşa'nın Hizmeti	65
Kaptanıderya Kılıç Ali Paşa	68
Türk Donanması Akdeniz'in Hâkimi	69
Tunus'un Zaptı	70
Kılıç Ali Paşa'nın Vefatı	71
DİZİN	73

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askeri tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askeri tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirilmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da 21. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun

akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kilitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlandık-tan sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşünce ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

YAYINEVİNİN NOTU

Harp Sanat Yayınevi olarak askerî tarih hakkında kaleme alınmış telif eserler, hazırlanan çeviri metinler (Osmanlıcadan) ve yabancı dillerden yapılan çevirilerin yanı sıra telif hakkı bitmiş nitelikli eserleri yayımlamayı da amaçlamaktayız. Bu bağlamda Helmuth von Moltke, Colmar Von Der Goltz, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Arif Baytın, İsmail Hakkı Berkok ve Ziya Yergök gibi komutanlar; Ebubekir Hâzım Tepeyran, Mahmut Esat Bozkurt ve Süleyman Kâni İrtem gibi devlet adamları; Eyüp Sabri Akgöl ve Suphi Nuri İleri gibi siyasetçiler ile Ali Haydar Alpagut, Fevzi Kurtoğlu, Rıza Çavdarlı ve Sadettin Nüzhet Ergun gibi araştırmacılara ait eserleri de peyderpey yayımlamayı hedeflemekteyiz.

Bahsedilen eserlerin önemli bir kısmı 1930’lu ve bir kısmı ise 1940’lı yıllarda yayımlanmıştır. Bu dönemde basılan kitaplar -yaşanan alfabe değişikliği sebebiyle- hem imla kuralları konusunda yaşanan karışıklık hem de baskı tekniklerindeki yetersizlikten dolayı dilsel ve görsel olarak birtakım kusurlarla malul olduğu bilinen bir gerçektir.

Çok nitelikli kitaplar dâhil hemen hemen hepsinde görsel bakımdan (mizanpaj) tekdüzelik hâkimdir. Kitaplardaki “konuşma cümleleri, alıntılar, iç sesler vb.” genellikle punto büyüklükleri eşit olan aynı fontlarla yazıldığından, ilgili kısımların nereden başlayıp nerede bittiğini fark etmek ancak dikkatli okumalar sayesinde mümkün olabilmektedir. Yeniden yayımladığımız eserlerde bu sorunu gidermek için şu tasarruflarda bulunduk:

1. Birkaç cümleden oluşan (bir paragraf oluşturacak kadar uzun olan) konuşma cümleleri ve alıntıları -karşılıklı konuşma arz etmiyorsa- ana metinden bir punto küçük ve soldan bir birim içeride, çift tırnak içerisinde müstakil olarak -yani ayrı bir paragraf olacak şekilde- yazdık.
2. Çift tırnaklı ifadeler içerisinde ayrıca vurgulanması düşünülen kelime ve cümleleri ise tek tırnak içerisinde gösterdik.
3. Güncelliğini yitirdiğini düşündüğümüz kelimelerin anlamlarını metin içerisinde vermeyi tercih ettik. Bunun için kelimenin ilk geçtiği yerde köşeli parantez içinde ve köşeli parantez işareti ile birlikte kelimenin anlamını ana metinden iki punto küçük yazdık. Böylelikle kelimenin anlamını bilenlerce metnin bölünmeden okunmasını sağlamaya çalıştık. Söz konusu kelime metinde birçok yerde geçiyorsa belirli aralıklarla birkaç kez aynı şekilde anlamını verdik. Eğer anlamı bilinmeyen kelime sayısı daha fazla ise kelime anlamları metin içerisinde değil dipnotlarda gösterdik.
4. Kitap, dergi, ansiklopedi, gazete isimlerini italik olarak yazdık. Gazete, dergi isimlerinin orijinalinde gazetesi, dergisi gibi kelimeler yoksa bu kelimeler küçük harfle ve düz olarak, ismin orijinalinde varsa italik ve baş harfi büyük olarak yazdık.
5. Dipnotları, ana metinden iki punto küçük ve ana metinle aynı yazı tipinde yazdık.
6. Cümle ya da paragraf içindeki -yani müstakil olmayan- konuşma cümlelerini çift tırnak içinde ve ana metinle aynı punto ile yazdık.
7. Karşılıklı konuşma cümlelerini alt alta, soldan bir birim içeriden ve başında konuşma çizgisi (uzun çizgi) olacak şekilde ve ana metinden bir punto küçük olarak yazdık.

8. Konuşma cümlelerine dâhil olmayan kelimeler (dedi, ekledi, ilave etti, söyledi vb.) ile konuşma cümlelerinin arasına virgül koyup bunları ana metinle aynı puntoyla yazdık.

9. “İç ses” türündeki konuşmaları ana metinle aynı büyüklükte ve italik olarak yazdık.

10. Köşeli parantez içinde yaptığımız -ana metne ait olmayan- ilaveleri ana metinden bir punto küçük olarak yazdık. Bunlar şiir açıklamaları gibi uzun olabileceği gibi cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için ekleme ihtiyacı hissettiğimiz bir kelime/kelime grubu da olabilir.

11. Kelimelerdeki “inceltme, kesme” işaretleri için Türk Dil Kurumunun güncel *Yazım Kılavuzu*'nu esas aldık.

12. Tarihî kaynaklarımızın genel itibarıyla Arap harfli metinlere dayalı olması nedeniyle kaynaklara gitmek isteyen okurların işini kolaylaştırmak ve akademik çalışmalarda takip edilen imla anlayışıyla uyumu sağlamak için tarihî şahsiyetlerin isimlerinin yazımında *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*'nin (*TDVİA*) imlasını esas aldık. Böylece isimlerin sonundaki “t”leri “d” olarak (Mehmet => Mehmed gibi); “p”leri “b” olarak (Recep => Receb gibi) yazdık. Yine Hayrettin => Hayreddin gibi. Keza isimlerdeki uzatma ve inceltme işaretlerinin kullanımında *TDVİA*'nın imlasını esas aldık. Mesela Pîrî, Kanûnî gibi.

13.-oğlu, -zade kelimelerini kendisinden önce gelen isimle birleşik yazdık. Mesela Müezzinoğlu Ali Paşa, Ömeroğlu Turhan Bey gibi.

Bu ölçütlere göre yeniden yayımlayacağımız eserlerin kültür hayatımıza katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

HAZIRLAYANIN NOTU

Türklerin, 1080’li yıllarda Çaka Bey’in Ege sahillerinde başlattığı denizcilik faaliyetleri 16. yüzyılda Akdeniz hâkimiyeti ile taçlanmıştı. Aynı yüzyılda Türk denizcileri Kızıldeniz ve Hint sularında da yeterli olmasa da varlıklarını hissettireceklerdir. Türk denizcilik tarihinin bu altın çağı birçok yazar tarafından kaleme alınmıştır. Bu kalem sahiplerinden biri de Fevzi Kurtoğlu’dur.

Kurtoğlu’nun kaleme aldığı “*Deniz Kahramanlarımız*” adlı eser Türk denizcilik tarihinin bu zirve dönemini konu almaktadır. Bir deniz harp tarihçisi ve bahriye subayı olan Fevzi Kurtoğlu, Bahriye Mektebi ve Deniz Lisesinde uzun yıllar tarih öğretmenliği yapmıştır. Türk deniz harp tarihinde görmüş olduğu “boşlukları doldurma” gayreti ile kaleme aldığı eserleri -eksikliklerine rağmen- günümüzde hâlâ referans eserler olarak kabul edilmektedir.

Cumhuriyet sonrası dönemde askerî denizcilik tarihimizin yayımlanmış ilk özgün eserleri olan Fevzi Kurtoğlu külliyyatı, ilk basımdan sonra yeniden yayımlanma imkânı bulamadı. Günümüzde ya sayılı kütüphanelerde ya da nadiren sahaflarda rastlanan bu eserlerin okuyucuyla yeniden buluşmasının bir ihtiyaç olduğu tartışılmazdır. Bir seri hâlinde yayımlamayı düşündüğümüz külliyyatın basılan ilk eseri olan (İstanbul 1931) *Deniz Kahramanlarımız*, aynı zamanda Türk askerî denizcilik tarihinin bir özetidir. Eser; Kemal Reis, Barbaros Kardeşler, Turgut Reis, Pîrî ve Seydi Ali Reisler, Kılıç Ali Paşa ve arkadaşlarının Akdeniz ve Hint Okyanusu’nda gerek korsan olarak gerekse Osmanlı Devleti’nin hizmetine girdikten sonraki faaliyetleri-

ni özet olarak ele almaktadır. Eser bir bakıma Kurtoğlu'nun daha sonra yaptığı çalışmalarının bir girizgâhı mahiyetindedir. Kitaptaki konu başlıklarının neredeyse tamamına yakını Kurtoğlu'nun daha sonra yayımladığı makale ve kitaplarına konu olmuştur.

Kurtoğlu'nun yeniden yayına hazırladığımız bu eserinde metnin diline sadık kalmayı tercih ettik. Bu yüzden metinde sadeleştirme yapmadık. Gerekli gördüğümüz yerlerde günümüz okuru için anlaşılmayan kelimelerin anlamları ile yer isimlerinin güncel karşılıklarını köşeli parantez içerisinde verdik. Kurtoğlu'nun eserlerinin ilk baskıları, yaşanan alfabe değişikliğinden dolayı Türkçe imla kurallarının henüz tam olarak yerleşmediği bir döneme denk gelmişti. O yüzden eser, bazı imla hataları içermektedir. Bu tür hataları, Türk Dil Kurumunun (TDK) güncel *Yazım Kılavuzu*'nu esas alarak düzelttik. Yine araştırmacıların eserden istifadesini artırmak için ağırlıklı olarak kişi ve yer isimlerinden oluşan bir dizin hazırlayıp eserin sonuna ilave ettik.

Eserin yeniden yayımını gerçekleştiren Harp Sanat Yayınevinin yönetici ve çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Nuh EŞREFOĞLU
İzmir, 10.07.2024